Број 154. У Новом Саду у недељу 8. јула 1901 Година XXXVI.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију. Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, за целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издаје: „Рада“ деоничарског друштва за издавање српских књига и новина у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Зло је поћи, а горе не поћи.

Шта је то данас у Старој Србији? Стојимо ли пред обестима арнаутским? Не! Оно што се данас тамо догађа, далеко је страшније. Арнаутску пушку руководи унапред смишљени план. Цел је, да се прво српски живаљ у Старој Србији уништи, а шта још стоји за тим, лако је погодити.

У целој тој ствари не видимо сурову руку пустих и обесних Арнаута, него видимо у белим рукавицама обучене прстиће дипломације. Само се та дипломација служи у овом случају таквим средствима, која се ни са којег гледишта не могу више назвати политичка.

Ми смо већ недавно напоменули у „Застави“, колико је вешто изабрано ово време, када да отпочну покољи. Управо, оно није ни изабрано, оно је стварано и створено.

Покољ у Старој Србији, припремљен је са такозваном „владановштином“ у Србији. Цел је била, да се Србија финансијски руинира, да се завади са Русијом и Црном Гором и да се сатре јака и одлучна радикална странка.

Сад је утрвен пут. И у овом часу, кад и Црну Гору раздиру финансијске невоље, а кад се Русија налази у Кини и кажимо још у — Бугарској, таман је била згода за арнаутску пушку у Старој Србији.

Па чак и друге прилике су повољне, да се уништи српски живаљ у Старој Србији. Господи дипломатима пружио је „велик Немац“ Ниче филозофију, која кад се преведе на политику, узима ситнима и малима свако право на опстанак. Европска дипломација помаже данас Енглеску против Бура, а за потиштене нема срца. Та за бога, дипломата не сме да уздане као оно шеснајестогодишња шипарица, он не сме да осећа као обичан човек, јер је иначе недостојан своје „велике културне улоге“.

У самој Русији дошли су Немци и странци до преваге, Словени су стерани у крај, словенски осећај је потиснут и извикан као велика глупост, која смета напредовању Русије. А уз то је поврх свега, удешен неки међународни примирителни суд у Хагу, да опсени простоту.

У таквом часу дође покољ у Старој Србији. Рекли би дође као наручен, да не знамо, да је у истини наручен. А тај покољ узима такве саразмере, као никад до сад. У један мах изгледаше, да се мало сталожио, но букну поново и то удвојеном силом.

Арнаути и они који су им за леђима, уверите се, да нема никакве опасности. Народи ћуте, стране силе не окрећу главе, а Србија и Црна Гора држе се сасвим — „коректно“.

Истина, Србија је написала неколико нота Турској, а читали смо у „Гласу Црногорцу“ да је Црна Гора чинила кораке, због пограничног догађаја, који се догодио близу Гусиња, и што код Мокре не допуштају низами да Црногорци прелазе границу. Турска је допустила тај прелаз, и „хвала доброј вољи једне и друге владе“ каже „Глас Црногорца“, одма се стало на пут злу. У новије дане било је, као што читамо, још неколико нота и протеста с обе стране, јер турска војска на црногорској граници тежи да изазове сукоб, а турске власти задржале су чак српског курира, који је носио писма српском конзулу. Према овоме су све те ноте и одвише благе.

Онакво држање, може да изазове, а и изазвало је без сумње уверење, да српске државе не мисле да је време. Свакојако Србија и Црна Гора до овог часа не учинише ни изблизу оно, што изгледаше да ће учинити према оном големом злу. У овој целој ствари нема њихове заједничке ноте, упућене на Турску ил Европу, а Европа уме у свакој прилици да шиље заједничке ноте маленим балканским државама.

Може бити, да би јача енергија обеју српских држава дала целој ствари повољнији обрт. Ми се дабогме не варамо. Дипломација није ни мало безазлена да би се дала збунити с простим нотама. Само кад би из тих нота и из целог држања Србије и Црне Горе провиривало уверење, да су обе српске државе готове да мобилишу, или да једне ноћи слете на Косово и направе реда, онда би тек њихови кораци били од успеха. Ми се не варамо! Европа би морала стећи уверење, да су Србија и Црна Гора готове на све, па би се тек онда мало кренула. Јер у целој данашњој политичкој ситуацији је једино то добро за мале државе, да велике силе једна другој не верују ни једног јединог слова, те кад су и у највећем пријатељству и савезу, онда се тек највећма боје, да једна другу не преваре.

Отуда и излази, да би одлучност Србије и Црне Горе и њихова готовост да се до крви заложе за старо-србијанско питање, могло имати успеха... Нема сумње, да се обе стране побојавају, неће ли на крају постићи ипак цел они, који су спремили и покренули старо-србијанско питање... У оном саопштењу „Гласа Црногорца“ што га споменусмо мало час, види се јасно та бојазан. Јер тамо где се захваљује вољи и енергији једне и друге владе, што се стало на пут злу, каже се и то, „да је то зло могло имати много грђих последица, на које су њихови виновници и циљали...“

Нема сумње, све су прилике такве, да је у овом часу — зло поћи. А није ли ипак: још горе не поћи? Шта ли ће значити Стара Србија без — Срба? У овој ужасној дилеми налази се данас српска ствар у Старој Србији. На коју ће страну српске државе? То је питање које лебди данас на уснама сваког Србина...

А уз то овлађује душом уверење, да рђава политика у једној земљи није мачка да одмах огребе... Она се обично свети после дужег времена, али се свети зацело. Ево нам данас чак и у старо-србијанском питању најужаснијих последица владановштине у Србији.

На крају, ми још верујемо у енагу српског народа, која га је до сад сачувала од коначне пропасти и умела у најтежим тренутцима да нађе права пута. Само не може, не сме да буде даљих погрешака, јер још једна већа погрешка и за њом може да дође и крај. Они, којима су све прилике најбоље познате и носе

ПОДЛИСТАК.

ЛЕПА АНА.

[НОВЕЛА.]

АЛФРЕД ХЕДЕНСТЈЕРН.

(Свршетак.)

Тешки кораци и неколико гласова зачуше се пред колибом. Боже, они носе једног човека! Јоване! Јоване! А он беше блед дисао је тешко и није могао да је позна, кад је стајала крај постеље и плачући држала га на руку.

Најзад отвори очи. Био је при себи, Погледа њу и дете и убриса својом великом ра павом руком једну сузу на оку свом. Пао беше с крова од штале, која је недавно покривена. Није ништа скрхано на њему, као што рече Христијан Шефер из Олсхолма, али »прилично ће потрајати, док опет стане на ноге, јадник.«

И »потрајало« је читав месец дана, а изгледало је, да ће потрајати и два месеца Последњи кромпири су стајали у земљаној чинији на столу, а најлепша овца отишла беше већ на медицину и на оно мало брашна.

Дође време ручку.

— Ево кромпира и парче свињског меса, Јоване!

— Једи ти само, сиротице.

— Та немој бити луд, ја сам већ сита, да не бих могла ни залогаја више узети.

— Је л' то баш истина, Ана?

— Јесте, истина је.

Има већ два дана, како није окусила ни мрвице. Али мали Јован је добијао сисе...

После подне дође госпођица Елиза и упита. »да ли ми је тешко«. Могла је себи замислити, с тога се и сетила одма на Ану, кад је чула, да њена добра пријатељица у вароши, гђа саветниковица Ризинг, тражи дојљу за своју ћерчицу. Даје 12 марака на месец, па ако буде задовољна с дојкињом, да ће јој још и поклона. Те може и опет лепо и удобно живети у својим собама. А малог Јована може одхранити и »цуцлом«. Хоће ли да буде дојкиња?

Хоће. Црне очи јој укочено гледале на колевку. Затим тихо отера једну муху с чела великог Јована, а танке усне јој шапутале — разуме се, да — хоће.

Сутра-дан беше готова за пут. Велики Јован беше блед, али »разуман«. Мали Јован пак доби последњи пут сисе од своје мајке, и лепо заспи. У сну се смешио и није знао, шта се догађа.

Најтеже јој би, кад је требало затворити врата за собом. Двапут је улазила унутра и посматраше обојицу, који остају иза ње без помоћи, те замоли стару Кариницу из Селезе, да својски пази на њих и обећа, да ће сваког месеца слати кући новаца, па онда — и то беше свршено.

За једну миљу ишла је пешке, а после седе на железницу. Госпођица Елиза је рекла, да пре свега иде лечнику, чим стигне у варош и да иште од лечника сведоџбу, да је здрава, то јест, да ће моћи заслуживати оних 12 марака месечно.

И она упита за лечника. Било јој је свеједно, ма који лечник. Сва румена у лицу пењала се горе по степеницама, а у чекаоници је чекала и најзад била пуштена унутра. Лечник је седео и писао. А сад погледа горе... Ана се тргне... Беше то онај млади лечник, што је био пре две године на пољу на добру, где је и она била. Хвала Богу, није је познао!

Једног јутра пре две године, донела му била Ана воде у собу и он хтео да је пољуби. Али она га оштро погледала и рекла му неколико оштрих речи.

А сад, сад је одма пришао, кад је чуо о чему је реч и смешећи се прегледа Ану. А њојзи дође, да јурне напоље и побегне кући, те да падне на колевку свог малог Јована и да се сита исплаче. Али — кромпира нема више и она би морала у колиби гладовати...

И сад је добивала добру храну, мекан хлебац и малу бебу повијену у чипкасте повијаче и много поклона од господина саветника, као и од његове госпође. И њена леђа се исправише, образе обли румен, усне набујаше и нестаде жуљева на рукама.

И она поново би лепа Ана, и господин саветник веома се много налазио у послу око своје малене ћерчице, док му жена беше у женској задрузи. Али једног дана изиђе он из дечје собе веома црвен у лицу и с дршћућим уснама, и од тог доба не добиваше Ана више поклона од њега, него само од његове жене.

одговорност за све, нека пазе, шта раде. Али нами се све једнако чини: — Зло је поћи, ал' горе не поћи.

У ствари автономног збора.

Све док се нисмо уверили о противном, били смо дужни претпоставити о другоме оно, што је најбоље. Кад је „Браник“ позвао своје људе, да не учествују у автономном збору у Вел. Бечкереку, јер о том ништа није познато управи српске народне слободоумне странке, ми смо то схватили и обележили као пренагљеност.

Потребу автономног збора у ствари сазива нашег народно црквеног сабора схватили су сви озбиљни пријатељи нашег народа и његове автономије. Неко, или неки морали су почети радити на томе, да та жеља не остане само жеља, но да се приведе и у дело. Дабогме, да би задатак покретача био, да у започету акцију увуку што шире кругове. Но пре но што се ово могло десити, истрчао је „Браник“ са позивом на своје људе: Не идите на збор, ми не знамо ништа о њему! Ко је пратио нашу новију политичку историју, тај зна, да из крила „Браникових“ људи, није истекао ни један покрет. И не само то, него се „Браник“ против сваког таквог покрета опирао, докле је год могао, па је или тек на крају приступио, или није никако. Ено нам историја митрополитског збора, ено историја кад су наше општине искале сазив сабора, ено историја посланичких тужби, ено историја вршачког збора, против помађаривања имена и места и т. д. Но, да манемо за сад то.

У оном времену, дакле, кад ствар беше на почетку почетка, ми смо хтели да верујемо, како је онако држање „Браниково“ само пренагљено, јер смо знали, да ће се „Браник“ уверити, како не стоји оно, због чега се он — расрдио. Могли смо до душе рећи некоју и са друге стране, и имали смо права на то, али смо се одрекли тога. Јер толико ће тек сваки признати, да сазив народног збора, који ће да иште сазив сабора, није ни у ком случају покрет, против кога имају права устајати „народни људи“ и народни листови.

Но, данас „Браник“ зна, да је бечкеречки одбор, који је узео покрет у своје руке, учинио оно, што је „Браник“ зар мислио, да неће учинити. И данас „Браник“ не може рећи: Ми не знамо ништа и хоће се без нас.“

Па опет је „Браник“ пустио у свом најновијем броју допис из Вел. Бечкерека, који је пун најгаднијих денунцијација, који сумњичи унапред цео рад збора, јер му „изгледа, да том великом народном збору не би била цел сазив сабора, него неко изненађење. (Господе Боже, а да није каква револуција?! Пр. ур. „Заст.“)

„Браников“ дописник прича, како је дознао, да је у Вел. Бечкереку био главни уредник „Заставе“ са панчевачким адвокатом др. Митом Мушицким, са Војом Поповићем и Ракићем из Перлеза, те су са председником црквене општине дром Петровићем и Миланом Михајловићем, имали договор. После је прошле недеље била конференција у Вел. Бечкереку, на којој је изабран приређивачки одбор од 70 чланова, који има задатак, „да све спреми за сазив и одржање овога збора“. После долази гадна денунцијација, како изгледа, „да том великом народном збору не би била права цел сазив сабора, него неко изненађење.“ За тим „Браник“ говори, да радикали имају и споредних намера са овим збором. Чак је толико дрзак, да тврди, да „радикали раде на политичком пољу за владиног кандидата“, јер да није тако, то би они, без сумње, потражили савета код свих меродавних људи, без разлике странака, *„и посаветовали би се, да ли је потребан и да ли може хаснити жељени збор, па ако је, да се том збору одазову сви озбиљни људи, да сроче место и да се побрину за то, да збор не млати празну сламу.“*

На крају „Браник“ ипак признаје, *„да је накнадно учињен позив и на неке чланове других странака да могу рећи: ето звали смо их, али они не дођоше!“*

„Браников“ дописник признаје напред, да је одбор седамдесеторице, „који има задатак да све спреми за сазив и одржање збора“ био прошле недеље. И ма да је већ у уторак стигао чак у Нови Сад „позив и на неке чланове других странака“, да изведу заједнички ову ствар, ипак „Браник“ тврди, да је то учињено — „накнадно“. Та ваљда је прво морао да се створи онај, који ће накнадно да позове и друге.

И још има у „Бранику“, да су иницијативу за тај збор требали да узму саборски посланици, а не други ко. Прво и прво саборских посланика нема више, јер им је давно истекао мандат. Друго и друго: где пише, да баш они морају узимати иницијативу а ван тога, ко је крив што бивши саборски посланици нису то учинили? И напослетку: је ли то главно питање, ко ће да почне? Кад један одбор Великобечкеречана од 70 особа узме ствар у своје руке, а у том је одбору и председник општине и други врло многи угледни људи, који нису сви присталице једне странке, па тај одбор покреће ствар народног збора, који ће да задовољи великој народној потреби, зар је ту главно истеривати: није ли може бити ипак други ко треба да узме извађање збора у своје руке? Не значи ли ово копати из земље свакојаке смицалице?

Осим онога дописа, има у „Бранику“ у истој ствари и белешка од стране уредништва. У тој се белешци позива „Браник“ на допис из Вел. Бечкерека и тужи се, да се није радило као што треба, јер и *„питање о том, да ли да се држи збор, и питање места, где да се сазове збор и питање дана, кад да се сазове, све је то требао да буде предмет претходног договора.“*

Питање: да ли да се сазове збор? друга је ствар. Ко држи да то не треба да буде, тај је против збора и с тим нема заједничког рада. Ал да је стало само до места и до дана, пошто позив на збор још није изишао, то би се могло још и променути, ако у истини „не ваља место и дан“. Но то „Браник“ није ни покушао, јер он, да би се повукао од сваког рада који му не годи, а за који не сме да каже да му не годи, завлачи се за изговор, да се са радикалном странком не може радити. Но да се не занимамо са празним изговорима „Браниковим.“

Ми после оноликих гадних и неродољубивих па чак и денунцијаторских подвала које је пустио „Браник“ у свој лист, а без икакве примедбе, не смемо више да сумњамо у праву намеру његову. Та он се шта више у уредничкој белешци, позива на тај допис, као на свето писмо. И зато морамо да кажемо: Онако је само писао у своје време „Српски Народ“ под Ј. Грујићем. И радознали смо само: „Хоће ли чланови српске народне слободоумне странке, који се хвале, да иду програмом и стопама Милетићевим, допустити, да их у народној борби одведе „Браник“ за гору зелену? И јесу ли они сложни с тим, да орган њихове странке једну поштену народну ствар, сумњичи јавно па дакле и пред властима, као нечисту, иза које се спрема — изненађење. Прво желимо то да знамо, па ћемо се онда разговарати — даље.

Политички преглед.

Арнаутски и турски зулуми у Старој Србији. Какво мора да је ужасно стање у Старој Србији најбоље се види и по томе, што су турске власти саветовале српском конзулу у Приштини, да не напушта свој стан, јер оне не могу да га заштите. Обест са сокака као да је прешла и на турске власти. Турске царинске власти у Цибевчу задржале су српског курира Миловановића, и хтеле су да му прегледе сва акта, која је носио за српско посланство у Старој Србији. Узалуд је Миловановић указивао на свој потпуно исправан пасош, који му је издало српско посланство. И кад је видео да му и то не помаже, а он се уз протест натраг вратио на српско земљиште. Министар-председник Вујић упутио је српског посланика у Цариграду, да протестује због тога и код порте, и да јој уједно саопшти да ће Србија вратити сличним мерама, ако отправљање званичне српске коресподенције буде и даље наилазило на тешкоће.

Крвави сукоби у Шпанији. У вароши Сарагоси је стање врло критично. Републиканци и слободоумни су причврстили по улицама објаве, у којима позивају грађанство да стане на пут католичким процесијама. Клерикали, а нарочито карлисте, одлучили су били међу тим да силу силом одбију. Наоружали су се били међу тим корбачима и револверима. Чим се процесија кренула од катедрале, заорило се ужасно звиждање и узвици: Доле са језуитама, смрт свештенству! Процесија је раздељена на двоје и онда је настала ужасна борба. Женске су побегле у куће. Карлисте и језуите, који су ишли на чело процесије, исукали су мачеве, и замахивали корбачима и заставама. Један је човек погинуо, а врло многи су рањени. Крв се потоком лила. Црвени крст имао је пуне руке посла. Карлистички генерал Кавера, опкољен многобројним слугама, борио се очајно, из револвера је двапут рањен у руку, а мачем у ноге. Да је процесија дошла до пијаце настао би ужасан покољ. Тамо су пиљари и трговци подигли били

И велики Јован писао, да му је боље, да ходи, да прави метле и да је мали Јован здрав и задовољан је са својом »цуцлом«.

И Ана писала, да је жељна њих. И слала великом Јовану новаца, а малом Јовану колача, али ови беху тврди и суви док су дошли до колибе.

И тако пролазила једна недеља за другом, месец за месецом, и мала госпођица Ризинг поче да узима чвршћу храну и Ана скупи оно мало свога рубља, поклони се и оде дому своме, камо је жеља силно вукла Дому, огњишту милом, у колебу шумску, малом и великом Јовану! О, како је споро возио железнички воз, па тек кола, што их најмила на станици! А сад се више никад растати неће! Сад има одела за више година, а велики Јован је оздравио, те може радити, као и пре, а није потрошила ни све новце, што их је заслужила у вароши. И Анине очи заблисташе се, као и пре, кад је, смешећи се, помислила, да ће Јовану свом да дође онако исто лепа, као оно кад су седели на крај јендека. . .

И лице јој се затим мало посумрачи. Та, мали Јован је неће познати. . . Можда ће се дерати, па ће од ње да се окрене и да побегне у наручје старе Селезе Карни . . . Ал' она ће већ умети на брзо да га задобије. И, ено, гле, мала колиба се указа тамо на брежуљку. И кола стадоше. И она друшћући од радости скочи с кола и похита горе према колиби.

И врата се отворише. Крај стола седи велики Јован и реже неко дрво. И он се диже и пође јој на сусрет. Али шта му је? Та, он јој се и не радује! А где је колевка?

— А где је мали Јован?

— Анице . . . драга Анице . . . мрмљао је Јован и гледао у земљу.

— За бога, говори, где је Јован, где?

И он се окрену и плакаше.

И јецајући рече, да је мали Јован отишао далеко, врло далеко, пре две недеље пред долазак његове мајке. И сад лежи под маленом хумком у гробљу. А последње време као да му се није свидела »цуцла« . . . И пре две недеље — преминуо је. Стара га је учила говорити »мама«, ал' то му и беше последња реч. . .

И кад Ана дође себи, а она ћипи и навали на великог Јована:

— Али, за бога, зашто ми ниси писао, да дођем, те да видим своје дете на самртној постељи бар?

— Не мој да се на ме срдиш, Ано! Госпођица Елиза беше овде и најстрожије ми забранила, да ти пишем и јавим о његовој болести и после о смрти, јер, вели, не ће бити добро за оно господско дете, ако ти будеш тужила и жалила за својим дететом. . .

И Ана не рече ништа. Она изиђе у кухину, за тим се попе на таван. — И тамо остаде дуго, врло дуго. И кад Јован оде за њоме, затече је, где клечи, а главу загњурила у малену, неофарбану колевку, што ју је он сам начинио, пре но што ће се родити мали Јован.

З. В.

барикаде од кола и сандука, и чекали на процесију. Но међу тим процесија се спасла у цркву св. Филипа. Слободоумни и републиканци посули су црквена врата петролеумом и хтели су да их запале. Опкољени су непрестано пуцали из цркве. Жандармерији је једва пошло за руком да успостави ред. У цркви су запленили 13 револвера. Свештеници су морали преобучени и прерушени да потраже своје станове, а један свештеник се спасао преко кровова. Манастири су бомбардовани камењем а врата на манастирима су спаљена. Манастирска обитељ је непрестано звонила на ларму. Јавно мнење осуђује језуите због тих изгреда. Испаљено је на 200 метака, 45 особа је рањено, а од ових 12 тешко. Црквене власти су забраниле процесије. Стање је врло судбоносно и сваког часа може опет крв потећи.

Рат између Енглеске и Транзвала. Расцеп у енглеској владиној странци као да све више расте и да ће за најкраће време довести до потпуног расула у странци. Бивши вођа владине странке Розбери није остао дужан на нападаје против себе. За енглески престо, вели Розбери, од де обе Пољске још није било тако неприлагодног престола. Данашњу либералну странку у Енглеској сравнио је са чамцем, у ком веслају две групе. И чамац не може даље, јер свака група весла у противном правцу. И док се они у чамцу не споразумеју у којем правцу сложно да веслају, чамац се неће кретати с места и окретаће се сам око себе. У изгледу су многи зборови либералне странке и из гледа, да ће се ова разделити у два табора. Енглеска влада као да је немоћна, да ово расуло спречи.

У Лондону се десила доиста једна велика реткост. Војна коресподенција „полузваничног“ „Дељи Телеграфа“ јавља из Преторије, како се не може веровати у вест, да су Бури после битке код Влак фонтена, поубијали енглеске рањенике. И вели: „Бури су се од почетка рата врло часно, храбро и племенито држали. Своје заробљенике нису злостављали, а са енглеским рањеницима су поступали увек благо и великодушно. Шта је навело овога пута Енглезе, да тако отворено опровргну, једну од многих својих лажи, тешко је рећи. Тим теже, што још никад нису званично тако лепо говорили о Бурима и одали им признање. Биће да је овоме много узрок и расуло у енглеској владиној странци.

Са бојишта не стижу никакве важније вести.

Бесан пас

Од кад је овако јако припекло сунце настало је доба »бесних паса«. — Ових дана побеснео у селу »Простоти« пас, па се подигли сељаци из својих кућа, неко кољем, неко мотком, неко пушком. Подигоше ужасну грају, прашину, урнебес, те премлатише пса.

Кад смо говорили о овом догађају, рећи ће неко ово:

— Бадава, баш су ти сељани чудни. Они не могу ништа да сврше без ларме и галаме и покора. Друкче је то у месту Цивилизацији, где нема ни једног »простака«.

— Па шта је тамо! питасмо сви у један глас.

— Ето шта је! Гледам ја све неке фине, образоване људе. Сваки покупио новац од куће, купио што већи нож, а са оним остатком се карта. Засели за сто, сваки забо нож пред собом, гледа да га други не превари и картају се. Све мирно а да се и не свађају.

Час по час долазе им деца и веле: Дај нам нешто новаца, јер нема у кући леба. Хај де кући, да се сврши ово ил оно! Ал они што се картају, не окрећу главе. Одлазите зар не видите, да се овде решава све.

Преко ограде од летава, види се сасвим лепо у суседну авлију, код суседа Османа. Осман дограбио неког Косовца, бацио га на земљу и везао га. Они који се картају гледају све то, ал неће да нарушавају мир. Косовац има два брата, који би да прескоче ограду, па да иду брату у помоћ. Али их задржавају они људи за столом Зар опет да се прави галама. Зар од зла да буде горе?

А догодило се у ове псеће дане, да је побеснио велики пас Османов, те стаде онако бесан да нагриза и сакати везаног човека, који лежи на земљи. Они око карташког стола гледају мрко један на другог и питају: — Ко је то између нас бацио ономе псу преко ограде жежено злато, те је пас побеснео?!

Сви уверавају, да није нико и картање се наставља. Она два брата Косовчева би и опет да прескоче летвице, те да одгоне бесна пса, гледају и на оне за великим столом, али се ови не мичу.

А сви у себи мисле: — Мир! Зар да се гради галама бог побеснелог пса, као у каквом пуком селу? Оно не може на нас преко летвица, а ми имамо сад важнога посла . . . Гле колики је нож забо сваки у сто, и гле како сваки иде да превари. Ту треба отворити четворо очију. Дакле, мир, мир, мир . . . Напослетку ако везани Косовац издане под уједима бесна пса, биће још мирније . . .

Ето, тако се то догађа у овим псећим данима у Цивилизацији, где је засела Европа да се карта, а у Османовој кући побеснео пас . . .

Бадава, фини и цивилизовани имају сасвим друкче манире, но пуки и прости сељаци . . .

С.

Вести из места и са стране.

Куга. Из Београда јављају, да је цела европска Турска проглашена за кужну, а поводом поновних кужних случајева у Цариграду. У Турску се може ићи само железницом Пирот-Софија. Сви други прелази су затворени, па и онај код Ристовца на железничкој линији, што води у Солун.

Патријарх Георгије и прота Авакум. Познато је да је патријарх Георгије протурио у епархијским скупштинама предлог, да се све цркве осигурају код једног осигуравајућег друштва. Друштво ово зове се ungo-hongroa, а оно се обвезало давати известан проценат од своте коју добије за осигурање у клирикални фонд. Чланови епар скупштина нису ништа могли прозрети и веровали су у чисту и поштену намеру. Но на брзо се показало троје. 1.) Рођак патријархов је главни заступник тога друштва. 2.) Друштво је ово скупље од других сличних друштава. 3.) Друштво ово неплаћа, око црква страда од олуја и грома. А зна се да је једва било случаја, да је црква од другог чега страдала. Због тога се наше црквене општине нерадо осигуравају код тога друштва. Тако и црквена општина Бачинаачк није хтела да се осигура код тог друштва. Епархијски административни одбор изашље митровачког проту Авакума Стајића, да он људима разложи да мора да пристану и да треба да пристану. Мислећи наравно да је прота Авакум благоглаголив као онај из катавасије. Међу тим прота Авакум није се уздао у своју благоглаголивост, већ је мислио лакше ће свршити поверени му посао ако поведе собом политичку власт (пристава котарског) негледајући наравно на то, да то није никако по закону. Кад су људи видели пристава узрујали су се, нису хтели проту ни да чују, и да неби дошло до окршаја, изишли су сви напоље. И сад због тога, што је прота учинио незаконитост, неће бити он, прота крив, већ свесни скупштинари који су бранили закон. Заиста смо далеко дотерали под ером патријарха Георгија и његових верних.

Шкандали у доњо-аустријском покрајинском сабору. У саборима а нарочито аустријским, долазило је чешће до врло бурних седница па и шкандала. Но ово што се десило у седници доњо-аустријског сабора од петка тако рећи јединствено је. У Аустрији је антисемитска борба доста развијена и јака, и сваког дана, као да отима све више маха, а тиме долази до оштрих сукоба између семита и антисемита. Тако је и у реченој седници доњо-аустријског сабора изјавио антисемита Шнајдер, како се већ 15 година бави тим питањем, како да се реши чивуцко питање. И дошао је до тога уверења да би чивуцка имања требало конфисцирати. Земаљски маршал опоменуо га је на ред. Шнајдер одговара, да кад је њему, Шнајдеру, Чивутин Офнер пре 15 дана добацио, да из њега Шнајдера алкохол говори, онда Чива Офнер није опомењут на ред. И кад је Чивутин Бенедокт, рекао њему, Шнајдеру, да је ждера, такођер Чивутин није опомењут на ред. Носке добацује, да у сабору нема Чивута, већ само посланика! Грегорик довикује Носкеу. Кушуј чивуцко дериште. Шнајдер вели да је прошли пут изрекао: чивуцка свиња. Није му жао што је то рекао и неповлачи речи натраг. Жао му је само што је то у саборници морао рећи. У осталом изјављује да са изразом чивуцко свинче, није хтео да вређа четвороножне свиње. Бенедикт вели Шнајдеру: „Кад сам рекао да сте ждера, нисам мислио да вас вређам, већ сам хтео да вас спасем, јер ждера незна шта говори. Грегориг: 5—7—63. (То су бројеви из једног бечког сановника. Појмови, који овим бројевима одговарају исказују неку ружноћу, која се неда репродуцирати.) Бенедикт вели, да на тако гнусне одвратности неће да одговара. Резултат седнице није нам познат.

Чак се и српски коњи буне. Читамо у београдским листовима под насловом: Непријатан догађај: „Јуче по подне изјахао је, као и обично, овдашњи посланик турски, г. Фехти-паша, до Топчидера Кад је био близу жандарске карауле, дотрча у голопу пастув г. Косте Шпартаља, овд. адвоката, и скочи на госп. Фехти-пашиног коња. У том скоку ујео је посланика за десну бутину и оборио га на земљу. Један од жандара одмах је притрчао и г. Фехти-пашу одбранио од пастува, па га по том, у колима, одвео д-ру Сондермајеру, где му је указана прва лекарска помоћ. Пастув г. К. Шпартаља истргао се из винограда и случајно у трку налетио на посланиковог коња.“

Кушке на новосадској пијаци. Пре неколико недеља је Семзе Ђула из Сомбора одвео ћерку милијунера чивутина Унгара, из Ст. Моравице, на њену молбу. Девојка је побегла с њиме, јер га је волела а родитељи нису хтели да је даду Семзеу. Семзе је дошао с девојком у Нови Сад, где су код Вукичевића адвоката склопили међусобни уговор, и за тим отпутовали да се не зна где. Унгар је преко др. Немеша адвоката тражио кћер, но није ју нашао. Касније се „предомисли“, и изјави оцу момка, да хоће кћер момку да даде. Нека је дакле доведе оцу, да се могу сватови лепо одржати. Момак је девојку довео њеним родитељима. У одређени дан за сватове сео је на фијакер, повео собом само једног познаника, да му буде сведок при уважању брака у матрикулу. Дошавши девојчином дому нашао је врата затворена, а изјављено му је, да отац неда кћер за њега и да ју је послао у иностранство. У исто време изашла је у „Пешти Хирлапу“ вест, како је Унгар изгрдио и избацио сватове. А овдашњи адвокат др. Немеш показивао је телеграм од Унгара, како је овај истерао сватове. Ђула Семзе дошао је у Нови Сад, и кад се уверио да је др. Немеш то урадио, отишао је ђоки Мијатовићу и др. Миливоју Григоријевићу и замолио их да му буду сведоци, јер хоће да исћуша онога који протурује лажне гласове. Обојица су се одазвали његовој молби, Семзе је пред њима као сведоцима данас пре подне на најживљем месту пијаце пришао др. Немешу, и ишћушао га. Др. Немеш је извадио револвер на што је Семзе груди раздрљио и рекао: пуцај само! Др. Немеш је међутим спустио оружје доле. Догађај овај изазвао је сензацију у целој вароши, поговара се о двобоју и другим последицама.

Подземни телеграф без жица. Рус Попов, пронашао је и удесио телеграф без жица. Овај телеграф преноси депешу кроз ваздух. Али сад је руски енжењерски пуковник Пиљсудски чинио покушаје у Паризу са својим телеграфом. Депеше су предаване у једној вили а примане у другој, која је на један километар далеко од оне прве. Свака реч је верно примљена кроз земљу. По Пиљсудском електричним вали, пролазе кроз земљине слојеве много боље, но кроз воду. Ових дана ће Пиљсудски поновити своје покушаје на 75 км. растојања. У том растојању ићи ће електрични вали и крроз замљу и кроз воду. На позив француске владе, чиниће покушаје Пиљсудски између Париза и Лондона. Једном дописнику „Курира“ рекао је Пиљсудски, да је у Закавказју чинио успешне покушаје на 400 км. даљине. Овај телеграф је веома значајан за војну. Апарати су му прости и могу их два човека наместити за по сахата. А уз то је јевтин, да га свако може набавити.

Нова српска земљорадничка задруга. У Лисичинама и Славонији основана је нова српска земљорадничка задруга. Предсједник јој је парох Душан Чуповић а замјеник предсједника Симо Гркинић. Пословођа је Радоје Вуксан.

Време. По метереолошком заводу у Будипешти: Очекивати је топло и необично ведро и сухо време. — По Фалбу: Очекивати је кишу и местимичну буру.

Вода. Дунав и Тиса горе опадају, а Сава расте.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 7. јула.

Сарагоса. Манастири и већина цркава су затворени. Многобројни свештеници напуштају варош.

Лондон. Очајничко стање (?!!) Бура наговешћује скори крај рату.

Пекинг. Полицијска власт предата је опет кинеској војсци.

Трговина.

НОВИ САД, 6. јула 1901. год. Пшеница прва каквоће фор. 7·50—— н. Пшеница средња фор 7·30—40 н. Пшеница лакша роба фор. 7·——— н Паполица ф. 6·50—80 н. Јечам нови фор. 5·50—60 Зоб фор. 6·70—7— новч. — Кукуруз у зрну фор 5·10—30 ф. нови у клипови ф.

Маст 48 фор. Сланина сува 50 фор. дебела пушена 50 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	31—32 нов.	живе
„ средњи . .	28—30 нов.	мере
„ лаки . . .	26—27 нов.	

Све од 1 килограма.

Теоци . 22—26 нов. по клгр.
Јагњци 5—14 по пару. фор.

Стање воде под Новим Садом.

6. јула било је . . . . . 3·01 мет.
7. јула било је . . . . . 2·89 мет.

*

Званичне белешке будимпештанске берзе.

6. (19.) јула 1901.

Пијаца је мртва била. Продано је на 16.000 мтцнт. Цена је скочила са неколико потура.

Пшеница банатска, нова, каквоћа по хектолитру од 76· до 78· цене од 50 килограма од 7 кр. 50 пот. до 7 кр. 75 п. потиска нова, каквоћа по хектолитру од 76 до 80 цена од 50 килограма од 7 кр. 70 пот. до 8 кр. 25 п.; пештанска, нова, каквоћа по хект. од 76 до 80, цена од 50 килограма од 7 кр. 70 пот. до 8 кр. 15 п.; бачка, нова какв. по хкл. од 76 до 77, цена од 50 кр. од 7 кр. 60 п. до 7 кр. 95 п.

Раж, нова цена од 50 кгр. од 7 кр. — п. до 7 кр. 15 пот

Јечам, за пићу од 50 кгр. од 6 кр. 40 п. до 6 кр. 75 п

Зоб, цена од 50 кгр. од 7 кр. 20 п. до 7 кр. 45 н.

Кукуруз стари, цена од 50 кгр. од 5 кр. 20 п. до 5 кр. 25 п.

Репица, цена од 50 кгр. од 12 кр. 50 пот. до 12 кр 75 пот.

Проја, од 4 кр. 80 п. до 5 кр. — п.

Маст, 58 кгр. 49 кр. — п. до 49 кр. 50 п.

Сланина, 50 кгр. 40 кр. — п. до 40 к. 50 п.; сушена 42 кр. пот. до 42 кр. 50 п.

Шљиве, босанске 50 кгр. од 12 кр. — п. до 15 кр. 50 п.; славонски пекмез 50 кгр. 19 кр. 25 п. до 19 кр. 50 п. српски пекмез 18 кр. — п. до 18 кр. 50 п.

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи.

Дукати	11 кр. 28 п.
Наполеондори (20 франака)	19 кр. 09 п.
Угарска златна рента (од 100 круна) . .	117 кр. 75 п.
Угарска крунска рента	92 кр. 80 п.
Аустријска златна рента	118 кр. — п.
Немачке државне марке (од 100 мар.) .	117 кр. 47 п
10 фунти стер. (мењачки курс у Лондону)	239 кр. 60 п.

✝

Свима оним сродницима, пријатељима и познаницима, који су нам — у нашој големој тузи за нашим милим и драгим покојником

МИЛАНОМ (ЕМИЛОМ) ПОПОВИЋЕМ

било усмено било писмено изразили своје саучешће, изричемо овим нашу топлу благодарност.

Тако исто изричемо нашу благодарност пречасном свештенству, које је чинодејствовање увеличало тужни спровод, наиме пречас г. Х. Купусаревићу протопрезвитеру сомборском, преч. г. Ј. Марјановићу пароху лалићском, пречас г. А. Јаконићу пароху дероњском, преподобном Митрофану управит. манастира „Бођани“ и понаособ пречасном г. Душану Јаблановићу пароху паланачком, који је у цркви изговорио диван говор оцртавши покојникове врлине и пруживши утехе ожалошћеној родбини.

Исто тако изри емо нашу благодарност г. С. Увалићу учитељу лалићском, који је преузео бригу око укопа и који се у лепом и смишљеном говору, над отвореном раком опростио са нашим драгим покојником.

Даље изричемо нашу благодарност свима, који су положили венац на мртвачки одар и који су својим присуством увеличали тужни спровод. Поименце истичемо, високоблагород. г. Др. Молнар Кароља заступника на угар. држ. сабору, благород. г. Камјонкаји Семзе Кароља предстојника хоџачког округа, пречасног г. А. Лабоша протопрезвитера грчко католич. из Керестура; даље сл. бележничком особљу котара хоџачког, сл. општинском поглаварству лалићском, које је посмртницом обзнанило смрт свога дугогодишњег бележника и које је мртво тело драгог нам покојника до вечне куће — хладнога гроба однело, особито В. Добжинском вредном општин. подбележнику; надаље појединим људима из старог Врбаса, који су не жалећи труда дошли да одаду последњу почаст нашем драгом покојнику; и свом становништву лалићском, које је похитало да испрати свога „домина“ до вечне куће и тиме ублажи тугу ожалошћене родбине и својте.

Лалић, 5. (18.) јула 1901.

Ана Поповић, ожалошћена мати — **Јелена Поповић,** ужвиљена супруга и остала својта.

424

ОГЛАСИ.

ТРАЖИМ

гостионицу под рачун.

Србин сам, 27 година стар, ожењен, способан за гостионичара. Такођер и жена ми говори мађарски и немачки. Обратити се на самога мене. **Драгутин Малетин,** гостионичар.

1 1 423

Суботица, I. kör. Deák utcza 64. szám.

Рабштерн Мор

НОВИ САД 217 24—

пециво шљивовице и комовице

ФАБРИКА ШЕСТОСТРУКЕ СИРЋЕТНЕ ЕСЕНЦИЈЕ.

ГРОМ!

НАЈЈАЧА СИРЋЕТНА ЕСЕНЦИЈА

МОЖЕ СЕ ДОБИТИ

САМО

У ТРГОВИНИ ШПЕЦЕРАЈА И ДЕЛИКАТЕСА

З. АРСЕНИЋА

У НОВОМЕ САДУ

НА ГЛАВНОЈ ПИЈАЦИ БР. 20. * »КОД ЦРНОГ ОРЛА«

ОД ЈЕДНЕ ЛИТРЕ

ГРОМА

ПРАВИ СЕ 20 до 30 ЛИТАРА

ВРЛО ДОБРОГ СИРЋЕТА.

Једна литра кошта 373 6—10

само 60 новчића.

К. З. РОГАЧИ

ЛЕКАРНИЦА КОД СВ. СТЕВАНА

ВЕЛИКА КИКИНДА, БАНАТ.

Читај, узми, нећеш се кајати!

Наталија од ђурђица помада, млеко, сапун и пудер. Не само да улепшава лице и чини га за десет година млађим, а поред тога образ са свим очисти, да постане бео. — Јетрене и сунчане пеге, бубуљице, приштеве, црвену и црну кожу и све нечистоће, одстрањује управо чудноватом брзином. Огребине, посљедице ковица и боре (знаке старости) са свим се изравнају, а лице постаје као брашно глатко и румено као у младости. — 1 тегла 50 новч., велика фор. 1·25; млеко 80 новч., сапун 50 новч., пудер (бео, ружичаст или крем) 1 фор.

Венера помада и балзам за растење косе. Мирне душе може се казати, да је то прокушано и најсигурније средство за растење браде, јер не само да предупређује опадање косе већ и тамо, где се показују делови ћелавости, израсте за кратко време, те постане бујна и лепа коса као у младости. Коса добије леп сјај и мирис. Успех је сигуран. Цена 1 тегли 1 фор. 80 нов., а поред тога балзам 80 новч.

Карборин, регулатор косе. До данас најбоље, нешкодљиво и најсигурније средство, које повраћа оседелој коси после кратке употребе, пређашњу природну боју, не бојадише нити косу, нити рубље. Одстрањује напротив несносни перут и предупређује опадање косе, даје коси најлепшу светлу смеђу и црну боју Цена једне велике боце 1 фор.

За оне који пате од стомака

КИНАПЕПТОЛ.

Многи и многи — хиљадама њих — који пате од стомака, траже скупе бање ради лека, без да много пута утехе нађу. С тога сваки онај, који хоће од те болести што пре да се опрости — нека узме **Кинапептол.** 1 боца 3 круне, 3 боце за целу куру 8 круна франкирано. 422 1—12

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

ГАВРЕ Ј. ПОЛИТА

У НОВОМ САДУ

треба једног старијег и једног млађег спомоћника. Од помоћника захтева се, да је добар продавац, вешт намештању излога, знање српског, мађарског и немачког језика. Ступање 1. септембра о. г. 420 2—3

ВЕШТ СЛАГАЧ,

који разумева и машински посао, особито на „франкенталки“ тражи се за нову штампарију, која се оснива у већем месту у Лици.

Понуде ваља слати на администрацију „Заставе“. 418 3—3

СРБИ ТРГОВЦИ!

Коме иде хрђаво?

Ко хоће да се обогати?

тај нека купи или под кирију узме врло лепу у Сиригу поред Сегедина находећу се кућу. Кућа је нова, на најлепшем месту, тик до српске цркве и школе, а снабдевена је са свима удобним просторијама, као: великим локалом (са контоаром) за дућан, две лепе собе са сокака великим, предсобљем, грдним магазином и подрумом. Осим тога има до ове куће још једна снижа кућа такођер с фронта која се из три собе и предсобљем састоји, у којој је од старина гостионица била.

Ово је ванредна прилика за Србина трговца, јер ако је иоле вредан и чуваран за кратко време мора се обогатити, јер је место само по себи велико а околина му је огромна, која дневно путујући у Сегедин поред радње мора проћи, у след чега је пасажа безпрекидна.

Кућа се продаје из слободне руке. Цена и ближа извешћа могу се дознати код

2—2 419 **Николе Поповића** у Ади.

Хемијски завод краљ. угарског универзитета:

Kristály

Планински извор

СВ. ЛУКИНОГ КУПАТИЛА

У БУДИМПЕШТИ

јесте ванредно чиста, двоструко-угљено кисела

МИНЕРАЛНА ВОДА.

Добија се у шпецерајским трговинама, гостионицама и рестарацијама на жељ. станицама.

У НОВОМ САДУ:

У ТРГОВИНАМА Г. Г.

Стојановића и Радовановића, Браће Вагнера, Д. Коде и З. Арсенића. 628 59—

Од више стотина приповнатих лекара препоручена.

Најукуснија и најјефтинија минерална вода.

Трговачка настава.

После 40-годишњег школског рада напустио сам у Митровици од 10 година постојећу краљ. концесионирану трговачку школу и настанио сам се у **Новом Саду**, где ћу се од сада бавити давањем часова, како мушкињама, тако и женскињама. Непознати се ради мене могу обраћати због референција мојим некадањим ђацима: г. г. Марку Ернсту (у фирми Јован Ернст и синови) и Јосифу Вајнфелду.

Зајамчавам свакоме, који се жели одати трговачкој науци, да ће већ за неколико месеци стећи основно изображење, тако, да по жељи сваки мој ђак може полагати испит у Бечу.

Примам једног практиканта, који је немачком језику вичан, а који располаже лепим рукописом, да научи тарифирање теретних листова (Frachtbriefe) жељезничких и паробродских.

Ближа извешћа дајем од 1—2 у **Хотел Мајеру.** Стан: Oetvestér бр. 5.

347 4—6 **Професор Ј. Моган.**

ГРАЂАНСКО СТРЕЉАЧКО ДРУШТВО

слоб. краљ. вароши Н. Сада.

ОСНОВАНО 1790. ГОД. ОСНОВАНО 1790. ГОД.

ПОЗИВ.

Овим се позивају чланови на

ВАНРЕДНУ

ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

која ће се одржати 28. јула 1901. после подне у 3 сата у великој дворани грађ. стрелишта.

Нови Сад, 5. јула 1901.

Управни одбор.

ДНЕВНИ РЕД:

1. Избор 2 члана за оверовљење записника.
2. Избор надшицара.
3. Поједини предлози. 386 3—3

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.